

MŮŽEME VĚŘIT STARÝM BOTANIKŮM ?

Abych byl správně pochopen - nemíním botaniky staré věkem, ale ty, kteří již delší dobu nejsou mezi námi. Jsou spolehlivé údaje na schedách jejich herbářových položek? Myslím, že většina odpoví "měly by být". Jinak bychom nemohli srovnávat současný stav květeny s minulostí. Problematictější bude odpověď v těch případech, kdy jde o lokalizaci mimo areál či vertikální rozšíření daného druhu. Tehdy se vyloučí pochyby. Pro ilustraci uvádím následující příklad.

Druh *Orthotrichum rivulare* habituelně připomíná velmi statné *Racomitrium aciculare* (Hedw.) Brid. nebo *Schistidium rivulare* (Hedw.) Dix. a roste na podobných stanovištích. Jako typicky oceánský druh je udáván z Velké Británie, severní Francie - Normandie, Alsaska, Voges, dále z Belgie, Sárska, Hessenska, Porýní a východní hranice jeho rozšíření končí v pohoří Harz. Ze Severní Ameriky je znám z nejzápadnějších států - Kalifornie, Oregon, Idaho a Washington, v Kanadě roste na ostrově Vancouver.

V literatuře nenajdeme nikde zmínku o tom, že by *O. rivulare* bylo nalezeno i dále k východu Evropy. Při revizi zástupců rodu *Orthotrichum* z československých herbářů jsem viděl tři doklady, které byly označeny jako *O. rivulare*. První dva stejné jsou uloženy v herbáři Národního muzea (PR) a na katedře botaniky přírodovědecké fakulty Karlovy university (PRC). Sbíral je Jan Šmarda a jako lokalitu udává Vysoké Tatry - pleso nad Skokem (1811 m n.m.), granit, 5.7.1937. V tomto případě je vysvětlení velmi jednoduché. Obě položky náležejí druhu *Schistidium rivulare* ssp. *latifolium* (Zett.) Breuer.

Problematictější je ovšem položka třetí uložená v herbáři Slovenského národního muzea (BRA), neboť skutečně jde o *O. rivulare*. Je to poměrně velký doklad se sporogóny nalepený na čtvercové kartičce a ta dále na větší. Přes mech je přelepen úzký proužek papíru s textem zhotoveným knihtiskem - 768. *Orthotrichum rivulare* Turn. Pod číslem je perem připsáno "Funk (sic!) 33./9.". Na podlažné kartě je jako sběratel označen Resch a doklad podle úpravy a písma náležel do sbírky Merglovy. Datum sběru není uvedeno. O obou, jak sběrateli tak i původním majitelům herbáře, mi není známo nic bližšího. Víra je jedině taklik, že oba - Resch i Mergl sbírali v okolí Bratislavy. Jako lokalita je uvedeno B á n s á g, což je maďarský název pro Banát zahrnující území přibližně mezi Bělehradem, Segedinem a Temešvárem. Naleziště umístěné tak daleko na východ Evropy vyvolává pochybnost o spolehlivosti údaje na schedě. Nebo skutečně bylo *O. rivulare* sbíráno kdesi v těchto končinách? Je naše položka jediným dokladem? Domnívám se, že kdyby byla i v jiném, např. některém maďarském, jugoslávském či rumunském herbáři, nebyla by opomenuta v místních květenách. Není vyloučeno, že sběr pochází ze západní Evropy a označení B á n s á g může značit cokoliv jiného, třeba i bydliště údajného sběratele. Tato otázka zůstane zatím nevyřešena. Známe však dosti případů, kdy vlivem mikroklimatu či jiných faktorů se objeví některé druhy mechorostů na místech značně vzdálených svého hlavního areálu.

Miloslav Vondráček

S podobnými problémy se potýkají rovněž lichenologové. Nejznámější je případ *Cetraria cucullata* v Šárce, který je dokladován dvěma sběry v herbáři PR od různých sběratelů z různých dob - cf. Nádvorník (1951): Čas. Nár. Mus. 120: 56-57.